

V noci jsem utíkala K ŠITÍ PANENEK

S pomocí jehly a nitě tvoří příběhy plné něhy a humoru. Výtvarnice **Marie Mrňávková** žije v kouzelném světě výšivek a loutek, ale musela si ho tvrdě vydobýt. Po úspěších, které sklídila s originálními hračkami, přišel pád a tři roky v depresi. O pomoc nežádala, protože to neuměla.

text Pavla Drlíková / foto Petr Horník a archiv Marie Mrňávkové

Jak si stojí řemeslo a umění v dnešní digitální době?

Každý člověk potřebuje navzdory technologiím příběhy. A je jedno, zda se odehrávají v knížce, na obraze nebo v mých vyšívaných bytostech. I když někdo tvrdí, že umění je zbytečné, já jsem přesvědčená, že touha po příbězích a milých stvořeních z nich přežije. Dokonce se domnívám, že čím dokonalejší technologie vyvineme, tím víc bude člověk oceňovat právě tu nedokonalost ruční práce.

Pamatujete si, kdy jste poprvé sáhla po látce a jehle?

Bylo to krátce po sametové revoluci, zrovna jsem dostudovala sklářskou školu. V jedné rodinné galerii na Liberecku, odkud pocházím, jsem zahlédla polštářky ve tvaru zvířátek. Zaujaly mě, protože v devadesátých letech u nás nebylo něco takového zatím ještě obvyklé. Jen jsem si tehdy říkala, že bych je mohla udělat jinak a lépe. Navíc jsem tou dobou začala učit výtvarnou výchovu na základní škole a objevila ilustrace malířky Květy Pacovské. Ty se mi staly počáteční inspirací. To všechno se sešlo v jeden okamžik, kdy jsem začala šít své vlastní vzory. V krátké době jsem vytvořila množství hraček a dekorací.

Už tehdy jste je prodávala?

To jsem si netroufla. Ale napadlo mě uspořádat malou výstavu v klášteře v Hejnicích. Na svou dobu byla originální, tak-

že se setkala s velkou odezvou. Lidé prý měli pocit, že vstoupili do dětského pokoje, a to mě nadchlo. Bylo mi čerstvých šestadvacet let. K šití se pak přidal i manžel, který viděl v našem počínání potenciál k podnikání. Začali jsme objíždět v nakendech jarmarky a staročeské trhy, což byl zpočátku dobrý zdroj přivýdělku a nakonec i obživy. Textilní česká tvorba se tehdy těšila velké oblibě, a to i u zahraničních turistů. Začala jsem se více zajímat o českou hračku a objevila jsem spoustu zajímavých tvůrců. Řekla jsem si, že tomuhle oboru se chci věnovat naplno, a během krátké doby jsme rozjeli byznys s názvem Šapitó. Manžel měl na starosti část podnikatelskou a já tu kreativní.

Čekali jsme u počítačů, až bude sedm večer, kdy se snížil tarif připojení a my mohli začít vyřizovat objednávky na e-shopu

Do toho se vám během tří let narodily čtyři dcery, to musel být docela fofr.

Rozhodně jsem se nenudila. Měla jsem hodně nápadů, ale málo spánku. Dcery však byly skvělý zdroj inspirace, protože každá si hrála jinak a zajímaly je jiné typy hraček. Testovala jsem na nich prototypy a zjišťovala dětský přístup k hračce. Zajímalo mě, co jim hračka dává, jak na ni reagují, v jakém období se u nich rozvíjí jemná motorika. Bavilo mě vyrábět hlavně edukativní a didaktické hračky. Byla jsem tím vším tak zaujatá, že jsem doma otvírala třeba konzervu s rybičkami a hned si představovala, jak ji vyrobím z textilu a jak bude bezvadné, když se bude otvírat na zip.

Vaše výrobky byly tak úspěšné, že jste rozjeli sériovou výrobu. Co to obnášelo?

Museli jsme dělat ústupky, protože abychom se dostali na rozumnou cenu, výrobu bylo nutné zjednodušit. Také kvůli zdravotním a bezpečnostním pravidlům jsem musela u hraček vynechat drobné komponenty. Bylo také potřeba se zorientovat na trhu, protože jsme chtěli vyrábět jen originální hračky. Nakonec jsme otevřeli i e-shop. Tehdy v roce 2003 to bylo až komické, jak jsme doma u počítačů čekali, až udeří devatenáctá hodina. To se totiž snížil tarif na internetové připojení a my mohli začít vyřizovat objednávky.

Měla jste v té době hračku, která vám doslova přirostla k srdci?

Dodnes jsem nejvíc hrdá na takzvané zavináče. To jsou textilní zvířátka, jejichž tělíčko funguje jako kabátek, do kterého zavinou své mládě. V roce 2009 dostaly zavináče cenu Správná hračka, o rok dříve ji obdržely naše textilní knížky. Měla jsem totiž potřebu naše hračky přihlašovat do různých soutěží a ony uspěly.

To vypadá jako pohádka. Skoro si říkám, kdy přijde nějaké ale...

Však také přišlo. Po narození čtvrté dcery mě opustil manžel, v roce 2014 jsme se rozvedli. Zůstala jsem na děti sama, ale

Foto nahoře: Ve své dílně. Marie si ji zařídila v domku, který koupila před deseti lety a sama zařizovala jeho rekonstrukci.

Uprostřed: K napsání knížky ji inspiroval pes Baron, kterého si spolu s dcerami přinesly z útulku.

Dole: Marie má čtyři dcery, druhá nejstarší (v kostýmu) šije kostýmy pro fanoušky fiktivních postav.

aby se mohly vídat s otcem, odstěhovala jsem se s nimi do malého panelákového bytu v Kamenickém Šenově kousek od něj. Po nocích jsem v kuchyni šila panenky a prodávala je na různých internetových platformách. Zpětně si uvědomuji, že jsem skoro tři roky prožila v těžkých depresích. O pomoc jsem si ale neuměla říct a rodičům jsem se moc nesvěřovala. Vyrůstala jsem v prostředí, které stálo na starých hodnotách a výchovném stylu typu, že ženská vše unese, vše zvládne, tak jakákupak pomoc. Brala jsem rozpad manželství jako své selhání a bylo mi to líto. Styděla jsem se a bojovala také s nedostatkem financí. I když otec dětí platil alimenty, zažila jsem i období, kdy jsem neměla na jídlo či odchodila zimu v dřevákových botách. Občas mne okolí obdařilo opovrhlivými pohledy nebo komentáři na úkor mých čtyř dětí.

Co vás udrželo nad vodou?

Jen fakt, že jsem měla miminko, které na mně bylo závislé. A ještě mi pomáhalo sledování stand-upů Blbě blondýny, které na chvíli rozptýlilo mé depresivní nálady.

Kdy se to zlomilo?

Zhruba po třech letech, myslím. UVědomila jsem si, že mě s tolika dětmi nikdo nezaměstná a že musím podnikat. Jenže to byla vždy doména mého bývalého muže, já to nesnášela. Musela jsem se dovzdělávat, abych své práci dala kreativního ducha a také ekonomický smysl. Založila jsem novou značku Brodita, což je v esperantu výraz pro výšivku, která je charakteristickým znakem pro mou tvorbu. Když jsem pak chtěla Broditu více zpropagovat, přihlásila jsem se do soutěže Maminka roku. Vyhrála jsem.

Vrátila vám výhra ztracený úspěch v podnikání?

Neřekla bych, že úspěch, spíš odvalu a kuráž tvořit dál. Nebylo to vždy snadné, musela jsem se často k práci po nocích přinutit, protože obstarat k tomu čtyři dcery zabere dost času – a já jim vždy dávala před prací přednost. Pak jsem se ale naučila nastavit si pracovní dobu, a to mi pomohlo. Dopoledne jsem tvořila hračky, odpoledne obstarala děti a večer byl čas na volnou tvorbu.

Zmínila jste výšivku, co je ještě charakteristické pro váš rukopis?

Řekla bych, že se postupně vyvíjel. Je v něm kousek magického realismu, kousek trnkovské tradice, ale i kus ze mě. Má práce se navíc v posledních dvou letech změnila. Už nevyrábím hračky, soustředím se na volnou autorskou tvorbu. Šiju tajemné lesní duchy a magické bytosti, jako jsou mýry s personifikovanou podobou či bájní tvorové. Vše je k vidění v malé galerii mého domku nazvané Kabinet kuriozit.

Proč jste vyměnila relativní pohodlí paneláku za dům, kde je pořád co dělat?

Především jsem potřebovala větší prostor. Pro práci i pro děti. V bytě na sídlišti jsem s dcerami vydržela rok. Pak mě zlákala vidina relativně levného domku na krásném místě. Dům byl ale šíleně zpustlý, musela jsem postupně řešit jeho kompletní rekonstrukci, která ani teď, po deseti letech, rozhodně není u konce. Navíc první rok vyhořel pokoj mé dcery, když v něm nechala zapálenou svíčku. To se ostatně promítlo i do mé knihy. Stejně jako prostředí, kde jsem

I když se mi v životě některé věci nepovedly, mám potřebu skrz své příběhy šířit hlavně laskavost

vyrůstala. Jizerské hory – jejich magie, mlhy, tajemno – mi chybí. Lesní duchové, které nyní šíji, mi je vlastně trochu něčím připomínají.

Vaše kniha pro děti Butik pana Barona, která nedávno vyšla, propojuje výtvarné umění, textilní tvorbu i vyprávění. Čím je ještě unikátní?

Místo ilustrací jsou v ní fotky loutek v miniaturním světě, který jsem vyrobila. Knížka vypráví příběh, který je inspirovaný mým životem a naším psem Baronem z útulku. V knize má Baron krejčovský salon a zažívá různá dobrodružství s dalšími zvířátky, která mají předlohu také v našem skutečném domově. Kniha vznikla jako vedlejší produkt mé tvorby, která se zaměřovala na šití hraček. Vytvořila jsem jednotlivé scény a šaty z odstřížků látek. Ty mi darovala dokonce i návrhářka Beata Rajska, která na loňské výstavě viděla mou tvorbu.

Jak dlouho jste tuhle zvláštní knihu připravovala?

inzerce

legalni-konopi.cz
HAPPY CBD

Méně stresu a úzkostných reakcí
(bouřky, ohňostroje, odloučení)
Klidnější cestování a větší komfort při nepohodlí/bolestivosti
(pohyb, věk, rekonvalescence)

Odesíláme do dvou pracovních dnů, nad 500 Kč dárek.

Naše širokospektrální CBD oleje pro psy a kočky jsou bez THC, z vlastní výroby a každá šarže je laboratorně ověřená.

Koncentrace 3–15 % podle velikosti zvířete, přirozená chuť pro snadné podávání.

www.legalni-konopi.cz

Pět let. Nebyla hlavní náplní práce, tvořila jsem ji skoro až do konce jen ve volných chvílích. Samotný proces jsem pak dokumentovala na sociálních sítích, což vzbudilo pozornost. Na základě toho se mi ozvala redaktorka Pavla Nejedlá z nakladatelství Host, že by chtěli mou knihu vydat. To byla zásadní pomoc, protože jsem si nebyla jistá, zda bych to zvládla nejen po finanční stránce sama.

Proč jste se pustila do výroby knihy, když jste si nebyla jistá výsledkem?

Moje poselství je, že člověk není nikdy sám a může si vždy vytvořit krásný domov. Stojím si také za tím, že bychom neměli v životě věci vzdávat, a jak říká má nejmladší dcera, že vše musí hlavně dobře dopadnout. A přestože se mi v životě některé věci nepovedly, mám potřebu šířit skrze příběhy laskavost. V mé hlavě se stále rodí hodně nápadů, takže už přemýšlím nad další knihou. A mám sen, že si pořídím maringotku a přetvořím ji na pojízdné muzeum.

VIZITKA

Marie Mrňávková (52)

- Pochází z Libereckého kraje a žije v Kamenickém Šenově, kde má dílnu Kabinet kuriozit.
- Vystudovala v ateliéru Ronyho Plesla na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě a obor Design skla na UJEP v Ústí nad Labem u sochaře Pavla Mizery a skláře Ilji Bílka.
- V roce 2019 v soutěži Maminka roku zvítězila v kategorii Podnikatelka se svými ručně vyráběnými hračkami značky Brodita.
- V roce 2022 se stala živnostníkem roku.
- Kromě šití, vyšívání a malování pořádá ve svém ateliéru i workshopy.

Zdědily po vás vaše dcery kreativitu?

Od malička byly obklopené mou výtvarnou i textilní tvorbou a často mi pomáhaly. Druhá nejstarší dcera dnes šije kostýmy a paruky pro cosplay komunitu, což jsou fanoušci postav z filmů, komiksů a her. S ní se střídám ve své dílně. Nejstarší dcera chce studovat archivnictví, protože moje tvorba je prý moc práce za málo peněz. Třetí studuje malbu a ta nejmladší si zatím fantazíruje ve svém dětském světě.

Kdy naposledy jste měla pocit dětského úžasu vy sama?

Já žasnou hlavně umělecky vždy, když vidím japonské animované filmy ze Studia Ghibli. Mým oblíbeným režisérem je Hajao Mijazaki. Když vidím jeho příběhy, vždy si říkám, jak je důležité si nechat v hlavě otevřené dveře pro fantazii. ●